

АНАЛІЗ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ НАПРЯМКІВ ІЗ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКОГО ПРАВА І СУМІЖНИХ ПРАВ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

У середині 2012 року Україна ввійшла до першої десятки країн Європи за кількістю Інтернет-користувачів де доступ до всесвітньої павутини мають близько 15 мільйонів українців. Широке розповсюдження відкритої інформації у мережі Інтернет в Україні та відсутність дієвих стримуючих законодавчих норм із порушення законодавства призвело до вкрай несприятливих наслідків вже в 2013 році. Це пов'язано з визнанням України «пріоритетною іноземною країною» в «Спеціальному Списку 301», тобто країною, в якій рівень захисту прав інтелектуальної власності є найбільш низьким і до якої можуть бути застосовані відповідні санкції. Однією з причин отримання відповідного статусу стало «наполегливе небажання імплементувати ефективну і прозору систему боротьби з онлайн піратством» [1]. У 2015 році «Спеціальний Список 301» відніс Україну до переліку держав, щодо яких здійснюється «пріоритетний нагляд» де вказано на відсутність позитивних зрушень в імплементатії ефективного механізму боротьби з Інтернет-піратством і відсутності механізмів притягнення до вторинної відповідальності та відповідальності третіх осіб, що сприяють відповідним порушенням.

Виходячи із таких загрозованих висновків з боку авторитетних європейських органів в Україні з'явився законопроект від 22.10.2015 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет». Цим законопроектом запропоновано внести зміни до закону України «Про авторські та суміжні права» доповнивши його статтю 52¹ де запровадити цілком нову норму про порядок припинення і запобігання порушенням авторського права і (або) суміжних прав в Інтернеті шляхом видалення інформації, що порушує авторське право і (або) суміжні права, або унеможливлення доступу до цієї інформації [2].

Так у разі виявлення інформації, що, на думку автора, порушує його авторські або суміжні права в Інтернеті, незалежно від вжиття інших способів захисту своїх прав, автор має право звернутися до власника

веб-сайту із скаргою, яка містить вимогу щодо видалення або унеможливлення доступу до цієї інформації.

Власник веб-сайту не несе відповідальність за порушення авторського права або суміжних прав у разі, коли він здійснив дві дії. Перша – це невідкладно, але не пізніше ніж через 24 години з моменту отримання від суб'єкта авторського права або суміжних прав скарги, видалляє або унеможливує доступ до інформації, щодо якої отримано скаргу. Друга – вжив заходів, необхідних для запобігання порушенням авторського права або суміжних прав в Інтернеті тими самими або іншими користувачами веб-сайту, тим самим запобіг повторному розміщенню на веб-сайті інформації, яка була видалена або доступ якої було унеможливлено.

В свою чергу користувач веб-сайту має право звернутися електронною поштою до власника веб-сайту, або до власника хостінгу від якого він отримав інформацію про заходи, яких було вжито з мотивованою заявою про відсутність заявленого порушення авторського права або суміжних прав, вимагаючи відновлення доступу до інформації. Власник веб-сайту повинен надіслати електронною поштою копію цієї заяви суб'єкту авторського права не пізніше ніж через 24 години після її отримання. Проте процедура відновлення доступу до інформації може відбутись не раніше ніж протягом 10, однак не пізніше ніж протягом 14 робочих днів з моменту надсилання копії заяви суб'єкту авторського або суміжних прав.

Весь запропонований у законопроекті механізм є швидким засобом досудового захисту авторських та суміжних прав. Строк у 14 робочих днів надається суб'єкту авторського права з метою звернення до суду. Якщо протягом цього строку власник веб-сайту не отримує документи, які підтверджують, що суб'єкт авторського права або суміжних прав ініціював судове провадження з метою прискання порушених авторських прав, інформація відновлюється.

Однак, одночасно виникає інструмент для зловживання можливістю блокувати інформацію в мережі Інтернет з метою наприклад перешкоджанню передвиборчій програмі. Власник веб-сайту не має змоги та не зобов'язаний об'єктивно оцінювати правдивість відомостей, що надається суб'єктом авторського права щодо порушення його прав а тільки перевіряє формальну відповідність вимогам встановленим для подачі заяви. Таким чином блокування інформації протягом 14 днів може завдати суттєві втрати для користувача сайту, за які ні власник веб-сайті ні

суб'єкт авторських прав, що стверджує про порушення його прав, відповідальності не несуть.

Важливою новелою даного законопроекту, що взагалі робить можливим звернення зі скаргою до власника веб-сайту та постачальника послуг хостингу є розміщення на веб-сайті інформації про повне ім'я або найменування власника веб-сайту та постачальника послуг хостингу; повну адресу місця проживання або місцезнаходження; контактну інформацію; інформацію про реєстрацію власника веб-сайту та постачальника послуг хостингу як юридичної особи у державі місцезнаходження. Зазначена норма має змінити ставлення до інформації, що знаходиться в мережі Інтернет в цілому, так як у більшості випадків інформація в мережі Інтернет надходить від невідомих осіб, що не мають ідентифікаційних ознак тобто є анонімною відповідно вільно використовується, копіюється та поширюється. З метою запровадження відповідальності по відношенню до конкретних осіб власників веб-сайтів та хостингів законопроектом пропонується запровадити новий вид адміністративної відповідальності за невжиття заходів щодо припинення порушення авторського права або суміжних прав у мережі Інтернет. Передбачається, що обов'язок із складання протоколів про порушення буде покладено на співробітників органів внутрішніх справ.

Новий пласт у розвитку правового регулювання Інтернет-відносин відкриває запропонована у законопроекті позиція щодо закріплення права особи яка вважає, що її авторські права порушені вимагати надання інформації, що ідентифікує користувача, який розмістив на веб-сайті інформацію, що порушує авторське право або суміжні права. Це не тільки надасть можливість ідентифікувати людину яка винна у порушенні авторського права, це вволікає власників веб-сайтів у Інтернет відносини. Саме на них покладається обов'язок отримати та зберегти інформацію про користувача який розмістив інформацію і своєчасно надати її на запит автора. Тобто з цього погляду утворюються трьохсторонні інформаційні Інтернет відносини.

Прийняття запропонованого законопроекту є необхідним кроком до адаптації законодавства України у сфері інтелектуальної власності до права ЄС та положень Угоди про асоціацію. Проте, боротись з Інтернет піратством необхідно перш з все шляхом зміни ставлення суспільства до цього явища. Більшість Інтернет користувачів необізнані про рівень шкоди для авторських та суміжних прав та іміджу країни які можуть

здаватися їх діями. Шляхом подолання цих та інших проблем має бути більш жорсткі міри із закриття веб-сайтів, які спеціалізуються на поширенню піратської продукції, застосування кримінальної відповідальності до великомасштабних порушників, посилення контролю на митній території країни, пропаганда підтримки ліцензійної продукції серед населення, високі штрафні санкції за порушення власників веб-сайтів правил отримання, зберігання та надання інформації.

ЛІТЕРАТУРА

1. INTERNATIONAL INTELLECTUAL PROPERTY ALLIANCE (IPA) 2012 SPECIAL 301 REPORT ON COPYRIGHT ENFORCEMENT AND PROTECTION [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ipa.com/rbc/2012/2012SPEC301UKRAINE.PDF>. – Назва з екрану.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет: Проект Закону України від 23.10.2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56869.

Мозальова Марина Володимирівна – к. ю. н., науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

І. Є. Якубівський

ПРО КОНСТРУКЦІЮ АВТОРСЬКОГО ДОГОВОРУ ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ЇЇ ЗБЕРЕЖЕННЯ У ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

У контексті відносин інтелектуальної власності цивільно-правовий договір виступає найбільш поширеною правовою формою залучення в цивільний оборот майнових прав інтелектуальної власності. Саме застосування договірної форми дозволяє реалізувати основні засади, на яких засновані цивільні відносини – юридична рівність учасників, їх вільне волевиявлення, майнова самостійність.

Серед видів договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності, що закріплені у ст. 1107 Цивільного кодексу України, окремо не виділяється традиційна для цивільного законодавства колишнього Союзу РСР категорія «авторський договір». Водночас, поняття авторського договору продовжує вживатися у спеціальному зако-